

The practical significance. *Testing of the main factors and basic principles of the interaction influence and direction in the system of interpersonal relations in the workplace, which in turn will ensure the development of methods for studying all sorts of events, and as a result, significantly accelerate the knowledge of the phenomenon of leadership.*

Keywords: *factors, principles, decision-making, management, outcome, leader, manager, artist, interaction, evaluation, efficiency solutions.*

Рекомендовано до публікації д-ром екон. наук, проф. Папаїкою О.О. Дата надходження рукопису 16.07.2013 р.

УДК 005.336:658.15

**Олександр Папаїка, д-р, екон. наук, проф.,
Оксана Мелентьєва**

Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського, м. Донецьк, Україна,
e-mail: bank@kaf.donduet.edu.ua

ОСОБЛИВОСТІ КРЕДИТУВАННЯ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

**Alexander Papaika, Dr. Sc. (Econ.), Prof.,
Oksana Melentyeva**

Donetsk National University of Economics and Trade named after Mykhayilo Tugan-Baranovsky, Donetsk, Ukraine, e-mail: bank@kaf.donduet.edu.ua

PECULIARITIES OF LENDING TO INDUSTRIAL ENTERPRISES OF UKRAINE

Мета. *Дослідження особливостей банківського кредитування промислових підприємств України та визначення переваг і недоліків проектного фінансування цієї галузі виробництва.*

Методика. *У процесі дослідження використано такі методи: теоретичне узагальнення, порівняння, аналіз і синтез, аналіз динаміки статистичних показників формування банківських кредитно-інвестиційних портфелів, правове порівняння.*

Результати. *У дослідженні визначені дискусійні аспекти трактування сутності кредитної діяльності банків. Проаналізовано динаміку обсягів кредитування промислових підприємств України.*

Наукова новизна. *Уточнено науково-методичний підхід щодо подальшого розвитку кредитної діяльності банків України на основі удосконалення нормативно-правової бази в сфері кредитування.*

Практична значущість. *Отримані результати дослідження спрямовані на підвищення ефективності кредитної діяльності банків з метою підвищення обсягів залучення фінансових ресурсів, що сприятиме зниженню ризиків банківської діяльності та створенню умов для активізації кредитної діяльності банків.*

Ключові слова: *банки, банківська діяльність, промислові підприємства, ефективність кредитної діяльності, проектне фінансування, інвестиційна діяльність, страхування.*

Постановка проблеми і її зв'язок з найважливішими науковими та практичними завданнями. У сучасних умовах розвитку спостерігається тенденція до погіршення фінансових результатів діяльності промислових підприємств, що сприяє зростанню їх зобов'язань. Найбільшу частку серед них займають кредити, які надані банками. Тому актуальним стає аналіз особливостей розвитку кредитування промислових підприємств країни, який відіграє важливу роль у розширеному відтворенні, забезпеченні нормального кругообігу капіталу, ефективному економічному зростанні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сучасному етапі розвитку ринкових відносин в Україні необхідним є виконання активних дій щодо підвищення ефективності функціонування промислових підприємств.

Особливості кредитування промислових підприємств України на сучасному етапі є об'єктом дослідження таких вітчизняних вчених, як М. Бабенко, Т. Калашнікова, Т. Шкаєва, Н. Параниця, Н. Фарафонова, О. Колодізева, В. Плиса та ін.

Як визначає М. Бабенко, в умовах помірного рівня платоспроможного попиту на кредити з боку реального сектору економіки банки продовжують приділяти особливу увагу розвитку кредитування фізичних осіб, що збільшує частку споживчих кредитів у портфелі банківської системи України [1]. На думку Н.В. Параниці, таку ситуацію можна пояснити не лише позицією банків, але й фінансовим станом позичальників: поглиблений фінансовий аналіз потенційних позичальників часто виявляє суттєві проблеми, які ставлять під сумнів можливість обслуговування кредиту. Більшість підприємств не здатні сплачувати високі (понад 25%) ставки за кредитами, тому банки для збереження прибутковості переорієнтовуються на споживче кредитування [4, с. 90]. Сучасні економічні умови сприяють збільшенню роздрібного кредитування банками та зменшенню темпів кредитування підприємств. Це призводить до виникнення необхідності змінювати стратегію й тактику діяльності банків, які раніше у значно більших обсягах обслуговували великі, але нечисленні корпоративні кредити, а нині переорієнтовуються на масове споживче кредитування. Таким чином, у банків залишається обмежена кількість потенційних клієнтів серед промислових підприємств.

Проте незважаючи на загальну кількість праць з цієї тематики, визначення особливостей кредитування промислових підприємств в Україні не втрачає своєї актуальності.

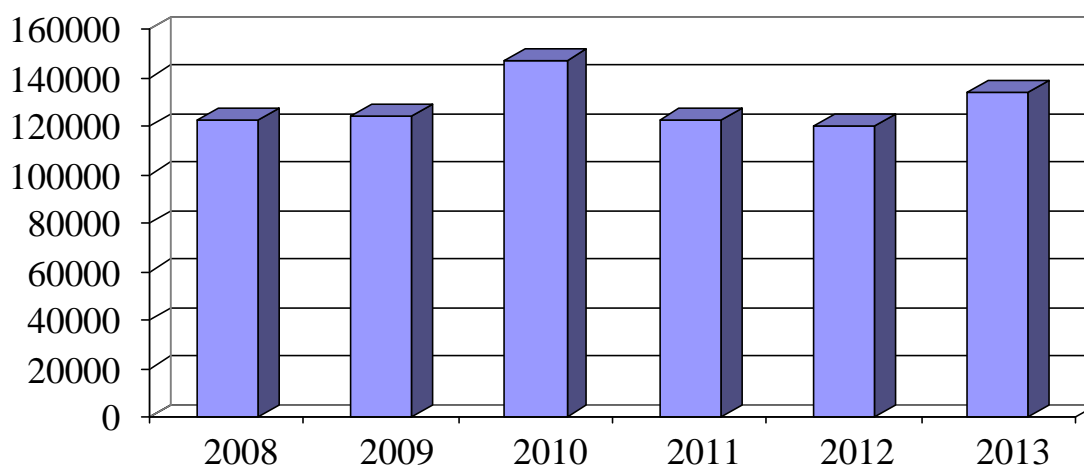
Формування цілей статті та постановка завдання. Метою статті є дослідження особливостей банківського кредитування промислових підприємств України та визначення переваг і недоліків проектного фінансування цієї галузі виробництва.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Діяльність підприємства в системі ринкової економіки неможлива без періодичного використання різноманітних форм залучення кредитів.

Основними причинами залучення кредитів промисловими підприємствами є, по-перше, модернізація вже зношеного та непридатного обладнання. Для

нашої країни це є доволі актуальною проблемою, адже на багатьох промислових підприємствах збереглося обладнання радянських часів. По-друге, залучені кошти необхідні для подальшого розвитку підприємства, зміцнення його конкурентоспроможності, а також отримання більшого доходу.

Зокрема, зростання кількості кредитів, наданих промисловим підприємствам, обумовлено необхідністю забезпечення та розширення інвестиційної діяльності. Для підвищення інвестиційної діяльності підприємства залучають довгострокові банківські кредити, і як було зазначено вище, в останні роки спостерігалось значне збільшення обсягів кредитування галузей промисловості України [1]. Динаміка кредитів, наданих промисловим підприємствам, подана на рисунку 1 [3].

■ – кредити, надані промисловим підприємствам, млн грн

Рисунок 1 – Кредити, надані промисловим підприємствам за 2008-2013 рр.

Примітка. Складено за даними [5].

Як видно з рисунка 1, проаналізований період характеризується зростанням суми кредитів, наданих промисловим підприємствам України. Найбільшого розміру вони досягли у 2010 році (147111 млн грн). Проте у 2012 році спостерігається суттєве зменшення суми наданих кредитів. Це було спричинено рядом факторів, зокрема загальним гальмуванням економічного зростання у світовій економіці, збільшенням податкового тягаря та погіршенням інвестиційного клімату, що призвело до зниження темпів зростання промислового виробництва. У результаті зниження темпів виробництва промислової продукції зменшилися і темпи кредитування банками реального сектору економіки [6].

Однак, за даними НБУ, у 2013 році банки почали активніше кредитувати промислові підприємства та станом на кінець жовтня сума наданих кредитів становила 133715 млн грн [7].

В Україні промислові підприємства можуть скористатися спеціальною системою кредитування, створеною саме для фінансування цієї галузі економіки. Відсотки для кредитів такого виду вище, ніж для будь-яких інших видів, що

спричинено отриманням промисловими підприємствами більших доходів, ніж підприємствами інших сфер економіки.

Кредити, надані промисловим підприємствам, можуть бути коротко- та довгостроковими. Короткострокові кредити оформляють підприємства, які впевнені у своїй платоспроможності. Короткий термін кредиту передбачає собою і менший відсоток виплат.

Однак у процесі кредитування промислових підприємств виникають проблеми, що уповільнюють темпи надання кредитних ресурсів суб'єктам господарювання. Основними негативними факторами є зменшення обсягів реалізації продукції та низька привабливість потенційних інвестиційних проектів із модернізації і розширення виробництва у зв'язку з наявністю політичної нестабільності та негативних прогнозів щодо подальшого розвитку економіки України [2].

З іншого боку, звужується й сама ресурсна база фінансово-кредитних установ у зв'язку зі зменшенням приросту депозитів банків і оплатою зобов'язань перед нерезидентами. Крім того, зростають ризики кредитування підприємств, що спричинено відсутністю достатньої кількості гарантій повернення позики, оскільки засоби виробництва орендовані або перебувають у заставі інших фінансово-кредитних установ, а надавати кредити під заставу товарів в обороті є досить ризиковано.

Банківське кредитування промисловості України останнім часом активно розвивається, але слід сказати, що і в цьому секторі є багато проблем.

Основними стримуючими факторами банківського кредитування промисловості є такі:

- низька рентабельність підприємств і високі процентні ставки за кредит;
- відсутність пільгового кредитування промислових підприємств;
- недостатня капіталізованість банківської системи;
- відсутність або недостатність ліквідної застави, підтримки поручителя чи гаранта;
- збитковість промислових підприємств.

Так, за даними Державного комітету статистики України, у лютому 2013 року серед промислових підприємств 43,6% були збитковими, причому в окремих видах діяльності: харчовій промисловості та переробленні сільсько-господарських продуктів, легкій промисловості, машинобудуванні (частка збиткових підприємств – 45,3; 38,1; 44,8%, відповідно спостерігався від'ємний фінансовий результат – збиток [5].

Але незважаючи на це, ринок банківських кредитів для суб'єктів господарювання, задіяних у промисловості, постійно зростає.

У нашій країні досить перспективним методом банківського кредитування промислових підприємств є проектне фінансування.

Послуги проектного фінансування в Україні вже надають банки, проте, з позиції класичного підходу, схеми фінансування, запропоновані ними, здебільшого відповідають методу проектного кредитування зі збереженням його принципів і особливостей [3, с. 162].

Попри широке застосування проектного фінансування у світі, сутність його науковці і практики трактують по-різному. Одні вважають, що це окрема

форма фінансування, заснована на життєздатності самого проекту, без урахування платоспроможності та гарантій основних його учасників. За іншим визначенням, це галузь фінансування інвестицій, яка забезпечується техніко-економічною ефективністю діяльності підприємства та допомагає генерувати грошові потоки дія обслуговування власного боргу. З іншого боку, поєднання різних джерел і методів фінансування конкретного інвестиційного проекту з оптимальним розподілом ризиків також вважають проектним фінансуванням.

На нашу думку, проектне фінансування слід розглядати як форму реалізації фінансово-кредитних відносин учасників, пов'язаних з організацією та фінансуванням інвестиційного проекту за умови, що джерелами погашення заборгованості є грошові потоки, генеровані проектом за умови поєднання різноманітних фінансових інструментів.

Об'єктом проектного фінансування здебільшого є сектор економічної інфраструктури, який характеризується значною капіталомісткістю, не завжди високою комерційною ефективністю й водночас має стратегічне значення для всього народного господарства. Цей сектор охоплює транспорт, енергетику, виробництво вторинної енергії тепла й електрики, зв'язок, водопостачання і каналізацію, переробку твердих відходів тощо.

Значна частина витрат на інвестиційні проекти має фінансуватись за власні кошти замовників. Така практика відповідає загальноприйнятому у світі підходу до фінансування нових проектів, коли більшість витрат і ризиків покладається на самих замовників проекту, оскільки акціонери мають можливість згодом отримати великі прибутки, тоді як кредитори можуть сподіватися тільки на своєчасне повернення кредитів і відсотків. Є кілька засад проектного фінансування.

1. Фінансування, яке ґрунтується на привабливості самого проекту без урахування платоспроможності його учасників, їх гарантій і гарантій третіх осіб щодо погашення кредиту.

2. Фінансування, за якого джерелом погашення заборгованості стають грошові потоки, які генеруються в процесі реалізації проекту.

3. Фінансування, забезпечене економічною й технічною життєздатністю самих учасників проекту.

Отже, проектне фінансування здебільшого характеризується особливим способом забезпечення, в основі якого лежить підтвердження реальності отримання сторонами, що беруть участь у його реалізації (підрядні органи, постачальники сировини, споживачі кінцевої продукції), запланованих потоків коштів.

Банківська практика знає такі форми проектного фінансування:

– без будь-якого регресу на позичальника. Банк-кредитор бере на себе весь ризик, пов'язаний із реалізацією проекту, і оцінює лише потоки коштів, які генеруються проектом і спрямовуються на погашення кредитів;

– без регресу на позичальника в період, що настає за введенням проекту в експлуатацію. Підрядники гарантують освоєння капіталовкладень, введення об'єкта кредитування в експлуатацію, дотримання кошторисної вартості та за певних умов беруть на себе відшкодування збитків, пов'язаних із затримкою введення об'єкта в експлуатацію;

– з повним регресом на позичальника. Кредитор у такому разі не бере на себе жодних ризиків, пов'язаних з проектом, обмежуючи свою участь наданням коштів під гарантії організаторів проекту або третіх осіб.

Найбільш поширеною формою проектного фінансування є фінансування з повним регресом на позичальника, оскільки воно забезпечує швидке отримання необхідних інвестору коштів, а також дешевший кредит.

У зарубіжній практиці ця форма використовується для: надання коштів фінансування проектів, які пов'язані із державним замовленням, бездохідних проектів, коли кредити погашатимуться за рахунок інших доходів позичальника; надання експортного кредиту; кредитування дрібних проектів, які чутливі навіть до невеликого непередбаченого збільшення кошторисних витрат.

Значно рідше трапляється на практиці проектно фінансування без регресу на позичальника. За такої операції кредитор не має жодних гарантій і бере на себе майже усі ризики, пов'язані з реалізацією проекту. Фінансування за такою схемою є дуже дорогим для позичальника, оскільки за великий ризик кредитор бажає отримати й велику компенсацію.

За таким типом фінансуються лише високорентабельні проекти, як правило, такі, що передбачають випуск конкурентоспроможної на світовому ринку продукції.

Досить поширеним є проектно фінансування з обмеженим регресом на позичальника. Тут усі ризики, пов'язані з реалізацією проекту, розподіляються між сторонами так, що кожен бере на себе ті ризики, які залежать від нього. У результаті розумного розподілу ризиків зменшується ціна фінансування.

Проектне фінансування відрізняють від кредитування, зокрема інвестиційного, за притаманними йому особливими ознаками. Так, на відміну від інвестиційного кредитування, де об'єктом аналізу є фінансово-господарська діяльність позичальника, за умови проектного фінансування досліджується конкретний задум, бізнес-ідея або проект (інвестиційний, інноваційний, лізинговий, концесійний). Проте на рішення про фінансування впливає також оцінка діяльності позичальника як складова в структурі загальної оцінки інвестиційного проекту. Виходячи із цього, джерелом погашення боргу в межах структури його фінансування є виключно доходи, які генерує сам проект, тоді як у випадку інвестиційного кредитування таке джерело – це результати діяльності позичальника.

Фінансування проектного типу дає змогу здійснити багатосторонні проекти, в яких необхідно дотримуватися балансу інтересів усіх учасників, одночасно використовуючи різні фінансові інструменти (наприклад, інвестиції в акціонерний капітал, позичкове фінансування, довгостроковий лізинг, торговельні кредити постачальників, інноваційні фінансові механізми).

Складність і структура фінансування таких проектів зумовлюють тривалий термін їх підготовки та втілення в життя, залучення широкого спектра технічних, економічних, фінансових і юридичних послуг та об'єктів, які їх надають, а також беруть участь у підготовці та реалізації проекту. Це, у свою чергу, впливає на обсяг і структуру проектної та кредитної документації в межах проекту.

У світовій практиці використовують такі принципи проектного фінансування:

1. Принцип підвищеної ризиковості проектного фінансування спонукає до розподілу ризиків серед максимальної кількості учасників проекту (ризики потребують ретельного відстеження й аналізу). Обов'язковою вимогою за умови використання цього принципу є укладення контрактів фірми зі споживачами продукції для того, щоб застрахуватися від комерційного ризику до часу повного погашення кредиту. Ураховуючи зазначений принцип, кредитор збільшує розмір банківської маржі на весь період до повного погашення позички, ретельно відстежуючи та аналізуючи ризики.

2. Принципом покриття боргу передбачено, що фінансуюча установа концентрує свою увагу на песимістичному прогнозі прибутковості інвестиційного проекту, оцінюючи об'єкт фінансування крізь призму показника обслуговування боргу (як співвідношення очікуваних чистих надходжень від реалізації проекту і загальної суми заборгованості та відсотків). Отримані результати порівнюються із закладеними в базовому варіанті інвестиційного проекту, підготовленого незалежним консультантом. Коефіцієнт покриття боргу, як правило, має бути не меншим ніж 1,3 (іноді 1,8). Загалом він залежить від ступеня ризику та специфіки галузі.

3. Ринковий принцип спонукає фінансово-кредитну установу в період до підписання кредитної угоди детально аналізувати попит і ціни на продукцію, для виробництва якої позичаються кошти. Такий аналіз ринку здійснюється з метою визначення тренда на час експлуатації об'єкта, що кредитується. Вивчається динаміка цін на компоненти, необхідні для реалізації проекту. Як правило, порівняльний аналіз у такому аспекті здійснюється у трьох варіантах: проекту спонсора, песимістичного сценарію банку й базового варіанта, підготовленого незалежними експертами.

4. Принцип обмеженої відповідальності клієнта впливає з визначення проектного фінансування, згідно з яким заборгованість погашається за рахунок доходів від реалізації проекту, а відповідальність клієнта, що є ініціатором проекту, визначається розміром власних коштів, спрямованих у проект. Причому проект вважається реалізованим, якщо відповідно до взаємних зобов'язань виробнича потужність об'єкта досягла передбаченої проектною потужності (близько 75%).

5. Принцип формування джерел для здійснення проектного фінансування має комплексний характер, зважаючи на масштабність і високу капіталомісткість об'єкта інвестування. Так, за умови організації фінансування проектного типу співвідношення між власними та позиченими коштами коливається залежно від галузі – 20:80; 30:70; 40:60, проте оптимальним вважається співвідношення 30:70. Якщо інвестиційний проект упроваджується в державному секторі економіки та має стратегічне значення, то застосовується метод прямої бюджетної підтримки інвестицій у формах бюджетних асигнувань на безповоротній основі (субсидії та гранти), бюджетних інвестицій (шляхом участі держави в капіталі підприємства чи організації, що отримує бюджетні кошти) і бюджет-

них кредитів як універсального інструменту державного стимулювання капіталовкладень.

6. Принцип гарантування є додатковим забезпеченням погашення боргу. Гарантії суб'єктів інвестування проекту можуть включати:

- платіжну гарантію як безумовне зобов'язання в разі настання гарантійного випадку перерахувати фінансуючій установі визначену суму коштів;
- гарантію завершення проекту, пов'язану з відповідальністю інвесторів за повне його впровадження;
- додаткову гарантію як депозит суб'єкта / суб'єктів, які беруть безпосередню участь у реалізації проекту.

Метою таких гарантій є страхування боргових зобов'язань за інвестиційним проектом на весь період його впровадження (до виходу об'єкта на проектну потужність).

7. Принцип повернення та платності забезпечує послідовну ліквідацію заборгованості, графік якої пов'язується з життєвим циклом інвестиційного проекту так, що повернення боргу починається після досягнення визначеного рівня виробничої потужності, а темпи погашення заборгованості прямо пропорційні темпам зростання виробництва та його стабілізації.

Принцип забезпеченості повернення вкладених коштів за умови проектного фінансування відіграє другорядну роль. Цьому є кілька причин. По-перше, джерелом надійності є якість підготовки та реалізації проекту. По-друге, значні масштаби інвестиційних проектів не дають змоги зібрати достатній пакет забезпечення у вигляді гарантій, застави тощо. Проте така особливість проектного фінансування є лише закономірністю, але не виключає забезпечення за кредитом за умови організації проектного фінансування.

Висновки щодо зазначених проблем і перспективи подальших досліджень у цьому напрямку. Таким чином, невизначеність стосовно подальшого розвитку національної економіки у зв'язку з політичними факторами, вплив інвестиційних ресурсів за межі країни та висока матеріало- й енергоємність вітчизняних підприємств створюють ризики для стабільного розвитку банківської системи у майбутньому. Для розвитку проектного фінансування в Україні істотного значення набуває вивчення можливостей адаптації досвіду світової практики до вітчизняних умов, різних схем проектного фінансування, застосовуваних в економічно розвинених країнах.

Отже, можна зробити висновок, що кредити промисловим підприємствам – це непоганий варіант для розвитку підприємства, а також вирішення всіх нагальних проблем. Проте незважаючи на низку негативних факторів, кредитування промислових підприємств має позитивні тенденції розвитку, але поки ще не досягло високого рівня, як, наприклад, у США чи Європі.

Можливо, з часом будуть розроблені все більш привабливі умови цього виду кредитування, що дасть можливість промисловості України розвиватися більш швидкими темпами.

Перспективами подальших досліджень у цьому напрямі є розробка методичних рекомендацій щодо підвищення ефективності кредитної діяльності банків промислових підприємств.

Список літератури / References:

1. Бабенко М. Відмовити не можна кредитувати, або відповідь банків бізнесу в умовах подорожчання ресурсів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ua.prostobankir.com.ua/korporativniy_biznes/statti>.
Babenko, M. “To Refuse not to lend to, or answer banks business in conditions of the increased cost of resources”, available at: <http://ua.prostobankir.com.ua/korporativniy_biznes/statti>.
2. Калашнікова Т.В. Стан і тенденції розвитку кредитного забезпечення аграрної галузі України / Т.В. Калашнікова // Фінанси України. – 2010. – № 10. – С. 29-37.
Kalashnikova, T.V. (2010), “Condition and tendencies of development of the credit support of agricultural sector of Ukraine”, *Finansy Ukrainy*, no. 10, pp. 29-37.
3. Колодізев О.М. Методичні засади фінансового забезпечення управління інноваційним розвитком економіки / О.М. Колодізев // Методологічні засади фінансового забезпечення управління інноваційним розвитком економіки. – Х.: ІНЖЕК, 2009. – 278 с.
Kolodizev, O.M. (2009), “Methodical fundamentals of financial support of innovative development of economy”, *Metodolohichni zasady finansovoho upravlinnia innovatsiinym rozvytkom ekonomiky*, INZhEK, Kharkiv, 278 p.
4. Параниця Н.В. Особливості взаємодії банків і промислових підприємств / Н.В. Параниця // Науковий вісник Національного університету ДПС України. Сер.: Економіка, право. – 2011. – № 4(55). – С. 89-95.
Paranytsia, N.V. (2011), “Features of interaction between banks and industrial enterprises”, *Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu DPS Ukrainy. Ser.: Ekonomika, pravo*, no. 4(55), pp. 89-95.
5. Плиса В.Й. Стратегія забезпечення фінансової стійкості суб'єктів господарювання в економіці України: монографія / В.Й. Плиса, І.І. Приймак. – Л.: АТБ, 2009. – 141 с.
Plysa, V.I. and Pryimak, I.I. (2009), *Stratehiia zabezpechennia finansovoi stiiikosti subiektiv hospodariuvannia v ekonomitsi Ukrainy* [Strategy to ensure the financial stability of economic entities in the economy of Ukraine], АТБ, Lviv, Ukraine.
6. Статистичний бюлетень НБУ за 2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=98443>>.
“Statistical Bulletin of the national Bank of Ukraine by 2013”, The Materials of the website of the National Bank of Ukraine, available at: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=98443>.
7. Сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://www.bank.gov.ua>>.
The website of the National Bank of Ukraine, available at: www.bank.gov.ua.
8. Шкаєва Т.І. Банківське кредитування галузей економіки України: аналіз структури та динаміки / Т.І. Шкаєва, В.Д. Чекіна // Бізнесінформ. – 2011. – № 11. – С.160-164.
Shkaieva, T.I. and Chekina, V.D. (2011), “Bank lending to sectors of the economy of Ukraine: the analysis of the structure and dynamics”, *Biznesinform*, no. 11,

pp.160-164.

9. Фарафонова Н.В. Сутність і складові ефективності діяльності підприємств АПК / Н.В. Фарафонова //Актуальні проблеми економіки. – 2011. – № 10. – С. 176-185.

Farafonova, N.V. (2011), “The Nature and components of efficiency of activity of agricultural enterprises”, *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 10, pp. 176-185.

10. Форум провідних міжнародних фінансових установ. Огляд банківської системи України [Електронний ресурс].

Forum for leading international financial institutions. Overview of the Ukrainian banking system (2014).

Цель. Исследование особенностей банковского кредитования промышленных предприятий Украины и определение преимуществ и недостатков проектного финансирования данной отрасли хозяйствования.

Методика. В процессе исследования использованы следующие методы: теоретическое обобщение, сравнение, анализ и синтез, анализ динамики статистических показателей формирования банковских кредитно-инвестиционных портфелей, правовое сравнение.

Результаты. В исследовании определены дискуссионные аспекты трактовки сущности кредитной деятельности банков. Сделан анализ динамики объемов кредитования промышленных предприятий Украины.

Научная новизна. Уточнено научно-методический подход относительно дальнейшего развития кредитной деятельности банков Украины на основе совершенствования нормативно-правовой базы в сфере кредитования.

Практическая значимость. Полученные результаты исследования направлены на повышение эффективности кредитной деятельности банков с целью повышения объемов привлечения финансовых ресурсов, что будет способствовать снижению рисков банковской деятельности и созданию условий для активизации кредитной деятельности банков.

Ключевые слова: банки, банковская деятельность, промышленные предприятия, эффективность кредитной деятельности, проектное финансирование, инвестиционная деятельность, страхование.

Objective. Study of peculiarities of Bank lending to industrial enterprises of Ukraine and the definition of the advantages and disadvantages of project financing of this branch of production.

Methods. During the study used the following methods: a theoretical synthesis, comparison, analysis and synthesis, analysis of the statistical indicators of the formation of the Bank of credit and investment portfolios, legal comparison.

Results. The study identified controversial aspects of the interpretation of the essence of the credit activity of banks. Analysis is made of the dynamics of lending to industrial enterprises of Ukraine.

Scientific novelty. Revised methodological approach regarding further development of the credit activity of the banks of Ukraine on the basis of perfection of normative-legal base in the sphere of lending.

Practical value. The results of the research aimed at improving the efficiency of credit activity of banks with the purpose of increase of volumes of attraction of financial resources that will help lower risks of banking activities and to create conditions for the intensification of the credit activity of banks.

Key words: banks, banking, industrial enterprises, the effectiveness of the credit activity, project financing, investment, insurance.

Рекомендовано до публікації д-ром екон. наук, проф. Сіменко І.В. Дата надходження рукопису 16.07.2013 р.